

Schilderen met wol

Kata Unger, *E-Zone*,
2011, wol op katoen,
200 x 180 cm.

De wandtapijten van de Duitse Kata Unger (1961) staan in de traditie van punk, dadaïsme en de levende subcultuur. Het bijzondere van haar werk is een combinatie van technische perfectie en een rebelse, kritische houding.

Haar techniek is traditioneel, het beeld wat ze ermee creëert is dat allerminst. Naast het weven van wandtapijten is Kata Unger ook actief als kunstschilder. Kata heeft leren weven van haar vader – iets wat nogal uitzonderlijk is – en op mijn vraag of ze me wat kan vertellen over deze 'scholing', antwoordt ze: 'Ik kom uit een kunstenaarsfamilie en groeide op in het voormalige Oost-Berlijn in een bijzondere sfeer met veel aandacht voor literatuur en poëzie, politiek en journalistiek. Er was altijd een artistieke omgang met alle mogelijke materialen. Ik ben autodidact en ook weer niet, moeilijk uit te leggen... Mijn scholing was niet zoals op een traditionele kunst- en ambachtenopleiding. Mijn vader was niet een wever met een klassieke opleiding, hij was kunstenaar. Hij en ik hebben samen drie wandtapijten geweven. Het bijzondere aan hem was dat hij daarin heel vrij was.'

Maatschappijkritisch

Kata houdt zich in veel van haar werken met onderwerpen bezig die: "onze tijd vormen". 'Mijn werken zijn een verbinding tussen filosofie en subcultuur. Maatschappijkritiek is een vorm van politiek denken die ik natuurlijk wel toepas', zegt ze. 'Het verschil tussen kunst en politiek is, denk ik, dat politiek diplomatie is en dat is niet mijn artistieke zorg.' Een voorbeeld van haar sociaal-kritische standpunt is het wandtapijt: 'E.(electric waste) Zone', een tijdloos werk. Het verwijst naar de grootste stortplaats voor Europees elektronisch afval in Agbogbloshie aan de oevers van de ooit betoverende Korle Lagoon in Ghana, Afrika. Een tragedie. 'Dat is politiek', merkt Kata op, 'mijn tapijt E-zone is dat niet. Het heeft een groteske beeldcompositie, is als het ware "reëler" dan de werkelijkheid en wekt zo de interesse van de kijker. De felle kleuren werken overweldigend, evenals

het beeld. Het is meteen duidelijk dat hier iets aan de hand is, het is afschrikwekkend. De kijker wordt als het ware het beeld ingezogen. Bestudeer het aapachtige wezen met parelketting op de surfplank, laat de ogen glijden met de richting van het water mee, probeer objecten te spotten... je zit midden in de afgebeelde wereld. En het afgebeelde landschap is beslist niet afkomstig uit een sprookjeswereld.'

Ontwerpproces

Kata Unger weeft haar wandtapijten op traditionele wijze, handmatig, met zelfgeverfde wol op een verticaal/staand weefgetouw: een 'Haute Lisse' (zie inzet). Voordat ze aan een wandtapijt begint doet ze vooronderzoek. Dat bestaat uit een aantal tekeningen/schilderingen, foto's en teksten die direct verband houden met het thema dat ze wil gaan uitwerken. Kata legt uit: 'Ik werk zonder karton (ontwerptekening, red.) op ware grootte zodat ik me vrijer voel in dit medium, dat behoorlijk rigide kan zijn. Ik maak wel ruwe compositieschetsen. Het kunnen reageren op toeval of fouten is voor mij ook belangrijk. In eerste instantie heb ik vaak geen idee hoe het beeld er in zijn geheel uit zal gaan zien. In tegenstelling tot bij het schilderen, waarbij correcties op het oppervlak kunnen worden aangebracht, kan ik alleen reageren op wat ik al geweven heb; uithalen is geen optie. Mijn wandtapijten kunnen dus alleen gecorrigeerd worden door de resterende compositie, door middel van het steeds opnieuw bijstellen van mijn ruwe compositieschets. Mijn doel is niet het bereiken van een picturale line-up van formele elementen met hun associaties, maar het behouden van wat ik gezien en gevoeld heb bij het ontwikkelen van een idee, om al werkend te controleren of dat me lukt.'

XXXXX

Een wandtapijt is een met de hand geweven tapijt, het wordt geweven in linnenbinding. De ketting wordt geheel afgedekt door de inslag. Doel van deze techniek is om met wollen draden, die in een bepaalde kleur geverfd zijn, figuratieve, verhalende voorstellingen in kleur te weven. Bij haute-lisse tapijten, geweven op een verticaal getouw zoals Kata dat doet, wordt het patroon in grote lijnen overgebracht op de ketting. Het karton (ontwerp op ware grootte) wordt meestal naast of achter de wever geplaatst ter referentie. De desbetreffende draden worden met de vingers van een hand opgelicht, de andere hand steekt het klosje (bobijntje) met garen door de ketting en wordt aangeslagen. De inslag wordt horizontaal omhoog geweven. Als de draden bij een wisseling van kleur om elkaar worden geslagen, ontstaat een verdikking. Als dat niet wordt gedaan ontstaat een opening, die later wordt dichtgenaaid.

Inspiratiebronnen

Op mijn vraag naar haar inspiratiebronnen, antwoordt Kata: 'Ik lees boeken en ben geïnteresseerd in schilderen. Meerdere kunstenaars hebben mijn werk beïnvloed. Ook in discussies met mijn vader ging het altijd over schilderen of kunst. Het weven van een wandtapijt heeft wel heel andere wetten dan schilderen. Het ligt heel dicht bij het uitvoeren van een muurschildering.' Kata weeft beeldend, ze schildert met wol.

XXXXX

www.kata-unger.de